

245. САСТАНАК СЕКЦИЈЕ ЗА ИСТОРИЈУ МЕДИЦИНЕ СЛА ПРИЛОЗИ ЗА ИСТОРИЈУ МЕДИЦИНЕ LXIX

ДР ЗОРАН ВАЦИЋ ИСТОРИЈА ВИНА И УПОТРЕБЕ ВИНА ЗА ЛЕЧЕЊЕ У СТАРОМ И СРЕДЊЕМ ВЕКУ

САЖЕТАК ПРЕДАВАЊА

Традиционално се сматрало да је вино први пут произведено током неолита, између 9000. и 4000. године пне, у планинама регије Загрос. Међутим, новија археолошка истраживања неолитског локалитета Јиаху указују да су прва вина произведена у северној Кини. У крхотинама грнчарије из Јиахуа пронађени су осушени остаци течног садржаја. Патрик МекГаверн (Универзитет у Пенсилванији) је 2004. проучавајући ове остатаке доказао да потичу од алкохола ферментисаног из пиринча, меда, грозђа и глога којима су додаване ароматичне биљке и смоле. Налаз је датиран око пола миленијума пре оног из Загроса. У традиционалној кинеској медицини вино од грозђа било је део *materiae medicae*, а коришћено је и као средство за растварање и/или прављење других лекова.

Египатски фараони су пре пет хиљада година вино користили као лек. Најстарији познати медицински приручник, сумерска фармакопеја написана на глиненој плочи из Нипура (око 2200. године пне) препоручује употребу вина као лека за разне тегобе. Тиме вино постаје најстарији документовани лек за људе.

Хипократ (460–377 пне) је препоручивао да се вино употребљава као хранљиви дијететски напитака, расхладно средство за грозницу, пургатив и диуретик. У трактату о ранама Хипократ пише „ниједну рану не треба влажити ничим осим вином“.

Текстови из *Хипократског корпуса* описују вино као снажну супстанцу, која када се конзумира у прекомерној количини може да изазове интоксикацију, па и смрт. Због прекомерне употребе вина јављају се поремећаји у размишљању, тежина и бол у глави, а у трбушној дупљи болови, дијареја и повраћање.

Исламски лекари Разес (860–932), Авицена (980–1032) и други, користили су вино само за спољну употребу, да спрече инфекцију рана.

Према *Хиландарском медицинском кодексу* (ХМК) за лечење користио се плод винове лозе (*Vitis venifera* L.) свеж или осушен и његови деривати: вино и сирће. Вино се користило због аналгетског, антимикробног и антиинфламаторног дејства, такође и за екстракцију активних супстанци из биљака и израду лековитих вина. Од свих супстанци описаних у ХМК најчешће се као састојак лекова користила винова лоза (128 препарата). Терапијски спектар је широк (*вино* – за лечење болести пробавних органа, прехладе, плућних болести, болести јетре, еректилне дисфункције, полуција, главобоље, хематурије, као афродизијак, антипиретик, кардиотоник и тоник, за детоксикацију крви, као антидот код уједа змија или убода инсеката; *сирће* – за лечење уролитијазе, спленомегалије, споља: отока, свраба, артритиса, као антипиретик, облог за лечење пролива, болести уха, варикозитета.

Кључне речи: историја вина, лек, Хипократски корпус, Хиландарски медицински кодекс